

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

29e jaargang no. 3 september 2010

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben. De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Advertentietarieven zijn verkrijgbaar bij de penningmeester.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl
PR, Documentatiebeheer.

Vice-voorzitter
Fr (Frans) Tullemans
(Zie ledenadministratie)

Secretaris: M.J. (Joke) Klinkspoor,
Zandkreek 26, 8032 JH Zwolle, tel. 038-4545998
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester: A. (Andrien) Muijsers,
Goeman Borgesiusstraat 42, 8331 KA Steenwijk,
tel. 0521-517020
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Rhodosdreef 86, 3562 TH Utrecht, tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten met afdelingen, regiocoördinator en bliksemaf-leidergroep

Biotoopaangelegenheden: J.G.C. (Joyce) Beneker,
Pr. Bernhardlaan 348, 2033 SC Haarlem, tel. 023-5634193
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl

Opleidingscoördinator: vacature

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examen en Arbo

G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk, 033 2451060

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggeleman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g.
0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve
(zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs
Telemanstraat 60, 8031 KL Zwolle, 038 4225533

Gildeverzekeringen

Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te
Steenwijk

Rekeningnummer

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van
Vrijwillige Molenaars te Steenwijk

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703,

Leven van de wind

4

Zeetjalk vangt Rietvink

8

Molenaarskroniek

15

Vlaamse buikgevoel

20

In dit nummer:

De Kam, Molenvirus, Molenbarcode	3
Leven van de wind	4
Hoe een zeetjalk een Rietvink vangt	8
Column, Steenuiltjes	11
Bestuursbezoek Zeeland	12
Kroniek van een molenaar	15
Twaalfjarige molengids	19
Het Vlaamse buikgevoel	20
Vlaamse Contactdag	22
Molens zijn erfgoed	24
Veiligheid moet je delen	26
Verenigingsnieuws Regioberichten	28
Boekenmolen	30

Foto voorzijde: Westbroekse Molen (Judith Brandon)

Redactie Gildebrief

Samenstelling

H.P. (Huub) van Est, (eind)redacteur
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
058 2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl
Jo Meessen
H.B. (Hein) Steinz
Jan Jansen
A. (Alice) de Wit, schrijft en regisseert Rondom Molens

Vormgeving en druk

Drukkerij de Bunschoter, 033-2997999

Kopij en mededelingen

Kopij voor het **decembernummer** van 2010 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 november 2010**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl. Overzicht van stukken, zo goed mogelijk in volgorde aangegeven. Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Molenvirus

Molens behoren tot het cultureel erfgoed dat we willen behouden. Behalve onderhoud en restauratie moeten ze ook hun functie kunnen vervullen. Dat kan alleen als er molenaars zijn die dit vak uitoefenen en eigenaren, al dan niet particulier, die dat mogelijk maken. Al deze voorwaarden moeten zijn vervuld wil het erfgoed behouden blijven.

Molens vertellen ook de geschiedenis van vaak honderden jaren. Van de veranderingen die er in de loop der tijd plaats vonden in de bouw en techniek, maar ook wat het betekende voor het gebruik ervan. In dit nummer vinden we daarvan een mooi voorbeeld. De geschiedenis van de molenaars van Merselo laat zien hoe de veranderingen in de samenleving telkens ook het molenaarsbedrijf hebben veranderd, maar dat het molenaarsvirus tot de dag van vandaag niet is uit te roeien.

Het virus kan soms ook zomaar toeslaan. Dat blijkt uit het verhaal van de Rietvink. Zo'n drie jaar geleden nog een recreatie woning. Nu in volle glorie hersteld door twee mensen die een ligplaats voor hun gerestaureerde boot zochten.

Ook de kroniek van een molenaar maakt duidelijk dat als je het virus oploopt je het nooit meer kwijt raakt. Dat komt ook naar voren uit het artikel over hoe in Vlaanderen molenaars worden opgeleid; hoewel ze daar het liever uitdrukken als buikgevoel voor molens.

Het is daarom ook nodig in de opleiding aandacht te hebben voor het verleden en molengeschiedenis en de manier waarop je dat kunt doen zoals dat in een artikel over de opleiding tot uitdrukking komt.

En van wie kun je dan meer leren dan van molenaars die elkaar verhalen vertellen.

De redactie

Molenbarcode

Op monumentendag kreeg de half open standerdmolen Den Evert in het Brabantse Someren als eerste molen een eigen barcode. Geen streepjescode maar een Mondriaan-achtig vierkant plaatje dat kan worden afgelezen met de juiste apparatuur.

Bezoekers kunnen vanaf dat moment ook buiten de draai-

uren en de afwezigheid van de molenaar informatie krijgen over de molen. Het enige wat men hoeft te doen is er een moderne telefoon met camera en internetverbinding voor te houden. Je maakt een foto van de barcode (QR Code, Quick Response Code) en internet op de telefoon doet de rest.

Hoe het precies werkt kon molenaar Mari Heesakkers ons niet vertellen. We zijn dan ook benieuwd naar de eerste ervaring hiermee van iemand.

Foto: HVE

De Kam

Pfffff.... dat ging net goed!

Dat roepen we zo nu en dan allemaal wel eens keer. En tegelijk vinden we ook allemaal dat we goed met veiligheid omgaan. Nou ja, misschien is er wel eens iets niet helemaal in orde, maar daar letten we wel goed op. Vaak gaat het goed, maar soms kijkt het beschermengeltje even de andere kant op en gaat het (bijna) mis. Op de afgelopen jaarvergadering bleek dat meerdere molenaars de aanhef van deze kam hebben geslaakt.

Veiligheid is enerzijds een kwestie van hekken, traptreden en -leuningen, afscherming, schoeisel, kleding e.d., en anderzijds een kwestie van gedrag. Over het eerste, de "hardware" staan afspraken in de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E). Formeel is de eigenaar/beheerder hiervoor verantwoordelijk. Maar als molenaars hebben we ook een verantwoordelijkheid om te zorgen dat onze molen veilig is. In veel gevallen doen we dat ook en is de samenwerking tussen eigenaren/beheerders en molenaars goed. Soms kan het beter. Met De Hollandse Molen is er overleg over hoe deze samenwerking op dit belangrijke onderwerp nog beter kan worden ondersteund.

Het gedrag van de molenaar naar zichzelf, naar zijn of haar bezoekers en naar de molen, dat is een kwestie waar we als Gilde volledig voor verantwoordelijk zijn. We willen het de komende tijd veel aandacht geven. In de opleiding en de ontwikkeling van de nieuwe lesmethoden krijgt de veiligheid veel aandacht.

Maar we willen ook de reeds geslaagde molenaars niet vergeten. Welke gevaarlijke gewoonten zijn er langzaam ingeslopen? Onderhoud van onze kennis over veiligheid en met elkaar spreken over de meest veilige handelwijze op een molen is een zaak voor alle molenaars

Graag willen we als bestuur, samen met Gerrit Duinker, onze nieuwe ARBO coördinator, veilig gedrag aan de orde stellen in afdelingsvergaderingen van de komende winter. Veiligheid moet een grondhouding zijn van molenaars en leerlingen.

Theun Vellinga
Voorzitter

Leven van de wind

Molen en molenaarswoning rond 1905

Het tweede hulpgemaal 1929

Bulklevering rond 1970

Op nationale molendag 9 mei 2010 was er feest op molen Nooitgedacht in Merselo. De belt was niet groot genoeg om alle aanwezigen te bergen. En ook de partytent voor de molen was alleen maar voldoende voor het schenken van koffie en een drankje ter gelegenheid van de presentatie van het boek met de geschiedenis van de molen en het molenaarsgeslacht Michels. Een molen met een verhaal.

Moulin Rouge

"Als molens konden praten..." Dat waren de woorden van burgemeester Gillissen van Venraij bij de overhandiging van het eerste boek. Hij benadrukte daarmee dat "de molen behoorde tot de identiteit van Merselo, zoals de Moulin Rouge behoort tot de identiteit van het Parijse Mont Parnasse". De molen is niet alleen de Molen van Michels, maar ook de molen van de lokale gemeenschap. Dat blijkt niet alleen uit het boek, maar was ook duidelijk te merken aan de aanwezigen. Het boek geeft niet alleen een persoonlijke blik van het molenaarsleven van de verschillende generaties Michels, maar ook een inkijkje in de plaats die de molen gedurende zijn bestaan had in het leven van de plaatselijke gemeenschap. En dat alles geïllustreerd en ondersteund door het beeldmateriaal. Naast iedere pagina tekst staan foto's en afbeeldingen die op zich al een geschiedenis vertellen over hard werken en vaak moeilijke omstandigheden van het molenaarsbestaan.

Schapen voor Parijs

In het boek krijgen we ook een kijkje in de geschiedenis van de landbouw in de omgeving van Merselo. Oorspronkelijk was Merselo en omgeving een gebied van akkerbouwers aan de rand van de Peel die daarnaast vee hielden. Met name schapen die geweid werden op de heidevelden van de Peel. Bij een foto in het boek vermeldt het onderschrift dat de Venraijse Schapencompagnie in 1872 100.000 schapen had verkocht naar Parijs. Deze werden in de 19e eeuw eenvoudig naar Parijs of andere plaatsen gedreven. Ze werden vet van het grazen in de bermen onderweg. Oorspronkelijk had Merselo geen molen maar was men aangewezen op de molens in de omgeving. Zoals de Bosche Molen of Leunse Molen in Venraij die oorspronkelijk in het bezit waren van de kerk. Vanaf het moment dat in de 19e eeuw de Peel in cultuur werd gebracht werd ook het aantal

molens in de omgeving uitgebreid met stenen beltmolens. Ze waren ook nodig voor de zich uitbreidende bevolking en veestapels.

Molen Nooit Gedacht

Op 3 mei 1867 vroeg molenaarszoon Simon Lambertus van den Brekel uit het West-Brabantse Haaren aan gedeputeerde staten van Limburg vergunning om een korenmolen

Het boek geeft ook een inkijkje in de plaats die de molen had in het leven

te mogen oprichten aan de westkant van Merselo. Metselaars die aan zee vuurtorens hadden gebouwd voerden de romp uit waarvoor deze een specifiek karakter kreeg voor een goed afwatering zodat de molen droog

bleef en men geen last van natte muren kreeg. De molenaars in de omgeving kwamen vaak van ver zoals ook blijkt uit de bouw van andere molens in de omgeving.

Vijf jaar na de bouw ging de 19 jarige boerenzoon Frans Michels er werken als molenaarsknecht. Zijn oudere broer Jan was elders molenaar. Het huwelijk van Simon van den Brekel bleef kinderloos en bij gebrek aan een opvolger verkocht hij de molen in 1881 voor 5500 gulden aan de vader van Frans, Matijs Michels. De vader van Frans was een niet onbemiddelde landbouwer mede door de hiervoor al aangeduide schapenhandel in die tijd. Van den Brekel vertrok als pachter naar elders. Mathijs Michels kreeg bekendheid omdat hij er bij was in 1871 toen vlak bij Merselo een Luchtballon met post landde die afkomstig was uit het van de buitenwereld afgesloten Parijs dat omsingeld was door de Pruisische troepen en Mathijs een mondje Frans sprak. In de Katholieke Illustratie van

Schapen op weg naar Parijs

let Michels draagt het gedicht voor dat zij in 1945 schreef voor broer Frans

1895 is nog een foto te zien van de onthulling van een gedenksteen op de plaats van de landing met daarop Mathijs Michels.

De eerste 40 jaar

Hoewel Frans pas in 1897 formeel eigenaar werd van de Nooit Gedacht was hij gedurende 40 jaar van 1881 tot 1921 de daadwerkelijke molenaar. Hij maakte de landbouwcrisis van 1885 mee toen de import van graan uit Amerika de prijzen deed kelderen en de boeren hun activiteiten verschoven naar de veeteelt en werd ook de productie op de molen verlegd in de richting van veevoerders. Ook de ontwikkelingen in de samenleving noodzaakten tot grotere productie en aanpassing. In 1899 werd de molen uitgebreid met een derde koppel blauwe stenen geschikt voor het malen van boekweit en tarwe. Het leverde een gedichtje van hem op dat op de kaar stond:

*Op de laatste dag der week
Op de laatste dag der maand
Op de laatste dag van het jaar
Op de laatste dag van de eeuw
Waren we bereid
Tot het malen van boekweit*

Andere aanpassingen volgden. Hij was een actieve en vooruitstrevende molenaar die van zo'n activiteit ook verslag deed in het blad De Molenaar. In 1913 werd ook de hulpkracht van een zuiggasmotor van 28 PK die 16 jaar dienst zou doen alvorens te worden vervangen door een Thomassen. In 1921 droeg hij

het stokje over aan zijn jongste zoon Lambert wiens oudere broer Wim in Oirlo molenaar was.

Dubbelleven

Lambert volgde het spoor van zijn vader. Ook hij voerde vernieuwingen door en nam actief deel aan de maatschappelijke veranderingen die er in de vooroorlogse periode plaats vonden. Ondanks de slechte economische tijden ging het daarom goed met het bedrijf. In 1940 kwam daar verandering in. Duitsland eiste eerste levensbehoeften; vee, vlees, graan enz. Er ontstond schaarste en het voedsel ging op de bon. Er werd clandestien

De molenaars van Merselo

gedraaid om toch in de behoeften te voorzien. Daar kwam dan ook nog het malen voor de vele onderduikers in de omgeving bij. Dat gebeurde 's nachts. Door de beoogde opvolger als molenaar Frans. Die volgens vrienden, met

Frans hielp mee om de onderduikers de dagen en nachten door te komen

zijn grote gevoel voor rechtvaardigheid, wat meer durf had dan zijn vader. Op deze wijze raakte hij in het verzetswerk verzeild. En het hele gezin hielp mee om de onderduikers de dagen en nachten te laten doorkomen. Er werd gericht naar Frans gezocht. Vanaf 17 april 1942 had niemand Frans meer gezien was de afspraak. Op 16 oktober 1944 werd Merselo bevrijd door de Engelsen. Frans ging als koerier voor het Engelse leger werken om informatie over de Duitse troepen in te winnen. Het maken van een van de tochten door de linies heen naar het nabij gelegen Horst werd hem fataal. Op 6 december werd zijn stoffelijk overschot in het buitengebeid van Leune aangetroffen en eindigde zijn dubbelleven. Hij was op de terugweg vanuit Horst Zijn zus schreef op zijn verjaardag in 1945 een gedicht dat zij voordroeg tijdens de presentatie van het boek.

Grootouderboek

Toen Frans als beoogd opvolger was wegge-

vallen trad Albert op 17 jarige leeftijd aan als molenaar. Hij leerde het vak grondig van zijn vader. Dat bleek later toen hij de brandweer tegen hield om de molen binnen te gaan. De molen was bij een storm in 1975 door de vang gegaan en in brand gevlogen. Als ze de molen zouden binnengaan zou er een geweldige trek ontstaan die het vuur aanwakkerde. Hij gaf opdracht met volle kracht op de wiken te spuiten. En zo kwam de molen tot stilstand en de schade beperkt. Veel van de geschiedenis kennen we uit het zogenoemde "grootouderboek" waarin hij bijhield wat er zoals gebeurde in het leven van de molenaar en het bedrijf en niet te vergeten: het weer. Technische ontwikkelingen en schaalvergroting hadden ook hun uitwerking op het molenaarsbedrijf. Er vond omschakeling plaats naar veevoer en de bedrijfsvoering werd aangepast. Soms na een hard gevecht met monumentenzorg. De molen takelde af en klandizie en omzet daalden. Weer werd er omgeschakeld. Een winkel in dierbenodigheden en voor de vaste groep klanten met de molensteen gemalen meel, bakproducten en ecologische producten van De Kleine Aarde in Bostel. Albert sloot de winkel twee jaar na het overlijden van zijn vrouw op 31 december 1992.

Familiemolen

Alberts grootste wens was de molen geres-taureerd te krijgen. In 1984 werd een werk-groep opgericht en de detonerende construc-ties werden gesloopt. De authentieke molen en het pakhuis bleven over. Er werd een

Herinneringsplaque Frans Michels

Burgemeester Gilissen

stichting opgericht die de molen kocht voor 1 gulden. In september 1995 was het dan zover en kon de vang van de herstellende molen worden gelicht door Albert en zijn kompaan Frans in 't Zand worden gelicht. Albert was vanaf dat moment dagelijks op de molen te vinden. En zoals de traditie wilde werd zoon Lambert opgeleid door zijn vader. Bij de verkoop aan de stichting had hij bedongen dat de eerste generatie na hem het eerste recht van bemalen had vertelde hij zijn kinderen. Nog twee jaar heeft hij genoten van de weer draaiende molen. Lambert kreeg een aantal jaren later gezelschap als molenaar van zus Helma. Een tijd lang de enige vrou-welijke korenmolenaar in Limburg. Zo bleef de molen in de familie.

Het boek is met veel liefde geschreven en is meer dan alleen een familiegeschiedenis. Het geeft ook een inkijkje in 100 jaar bedrijfs-geschiedenis en de sociaal-economische geschiedenis van Merselo en omgeving. Dit alles ondersteund door het gebruikte beeldmateriaal. Dat het in de genen zit kan niet worden ontkent bekende schrijfster bij de presentatie van het boek. Toen ze jong was liet ze het molengedoe graag over aan haar jongere zusje. Toen er in 2008 actie moest worden ondernomen voor herstelwerkzaam-heden kon ze het niet laten de geschiedenis van familiemolen aan zich te trekken.

Tekst en foto's: Huub van Est

Boekinformatie

Teja Michels

Leven van de wind

Vijf generaties schrijven de geschiedenis van Molen Nooit Gedacht Merselo (anno 1867).

Stichting Nooit Gedacht, Venraij

Het boek kost 22.50 Euro plus 4 euro verzendkosten en kan besteld worden per email onder gelijktijdige betaling op bankrekeningnummer 13.32.10.235 van Stichting Nooit Gedacht onder vermelding van "boek".

Emailadres: boek@molenmerselo.nl

Hoe een zeetjalk een Rietvink vangt

Na de officiële ingebruikneming van molen De Rietvink aan de Scheene bij Nijetrijne op vrijdag werd het mooie laatste weekend van juni open dag gevierd. Voor Lia en Rolf van der Mark was het zeker een feestelijk gebeuren. Na jaren zoeken naar een eigen haven voor hun gerestaureerde bewoonbare Groninger zeetjalk werd het een ligplaats met een achtkante poldermolen er bij. En die moest ook gerestaureerd worden. En het vak van molenaar geleerd.

Hoe het begon

Hun uit 1906 daterende Groningse zeetjalk VIOD (Vooruitgang Is Ons Doel) die ze met veel energie en inspanning hadden gerestaureerd verdiende een goede "eigen" plek met privacy. Het werd een lange zoektocht naar een geschikte ligplaats. Zelfs emigreren naar andere landen had hun aandacht. Op een van hun zoektochten langs de waterwegen zijn ze in de buurt van Ossenzijl. Daar is een huis aan het water te koop. Niet geschikt voor de tjalk. Wat verderop worden ze aangesproken door een man met een hondje. "Zoekt u iets"? Ze leggen het hem uit. Zijn huis is ook te koop. Maar ook daar te weinig ruimte voor de ligplaats. Ze praten nog wat en dan zegt hij: "Ik geloof dat ik iets weet". Hij verwijst naar een molen die ze al hadden gezien. "Daar kan heel goed een heel schip bij" zegt de man. Maar hoe zit het met een bordje erbij "te koop"? Hij weet wie de verkoper is van het recreatieobject. Naar zulke objecten hadden ze nooit gekeken. Een zeer aantrekkelijke plek. Toeval bestaat.

Vergunninggedoe

Maar het combineren van een vaste ligplaats voor een historisch unieke tjalk en een molenmonument blijkt nog niet zo eenvoudig. De

eigenaar blijkt meer handelaar dan verkoper van een uniek monument. Kennismaking met de burens vergroot het enthousiasme ook niet. Subsidie voor restauratie is onontbeerlijk. Maar dat alles kan niet zonder vergunningen van de gemeente. Een woonvergunning in het buitengebied past niet in het bestemmingsplan. De plannen voor restauratie en openstelling en een functionerende molen met molenaar met als optie een theetuin voor kleinschalige recreatie worden met enthousiasme door de wethouder ontvangen. Ook subsidie verkrijgen voor dit project lijkt haalbaar.

Maar over een klassieke artikel 19 Wet Ruimtelijke Ordening procedure voor de vaste ligplaats en woonvergunning wordt in de raad gestecheld. De wethouder springt na veel heen en weer gepraat in de bres om dit mooie project gerealiseerd te krijgen. Het geheel wordt ter plekke dichtgetimmerd en de raad gaat akkoord. De koop wordt gesloten. En dan volgt nog een subsidietraject met alle haken en ogen en bureaucratisch gedoe. Gedrevenheid en doorzettingsvermogen loont uiteindelijk.

Molen geplukt

Dan kan de voorbereiding voor restauratie

beginnen. Alles moet met spierkracht en transport kan alleen via het water plaats vinden. Daarvoor moet dan wel een rietaak gereed worden gemaakt. Eerst werd de molen onttakeld en van wieden ontdaan en volgden allerlei voorbereidende restauratie-werkzaamheden bij de molen en in de werkplaats van de molenmaker. Een oproep op het prikbord van Kees Vanger levert een ploeg vrijwilligers op die de molen plukken en van het riet ontdoen, zodat de molenmaker en de rietdekker daarna aan de slag kunnen. We laten Kees Vanger aan het woord. "Vandaag hebben we met 8 personen molen De Rietvink Nijetrijne helmaal kaalgeplukt. Wat een gigantische klus was het.....en wat komt er bij het kaalplukken van een molen toch een gigantische hoeveelheid riet vrij. Het riet zat niet alleen vast met touw zoals gebruikelijk, maar ook met heel erg veel ijzerdraad. Al deze draadjes hebben we van binnenuit eerst losgeknipt. Hierna begon het trekwerk. Hoewel we halverwege de middag (i.v.m. de regen) dachten dat het ons niet zou lukken om de molen in één dag kaal te plukken, is het uiteindelijk toch gelukt! Vooral omdat het weer in de namiddag ineens erg mooi werd. Het is dan ook een latertje geworden (ik was 's avonds pas om half elf thuis).

Molen de Rietvink heet dus voor een vrij korte periode even molen "De Vink". De rietdekkers zullen zich over een paar weken ontfemen over een nieuwe jas voor deze molen en wat wordt dit straks een mooie molen... Volgens planning zal de molen al op Nationale Molen-dag draaien." (bron: Utskot 138 p. 23)
Ook de het geboomte werd aangepakt om voor voldoende windvang te zorgen.

Molen Nr. 1

Van de zes waterwindmolens die de vanaf 1855 de Grote Veenpolder bemaalden zijn er nog twee over; Rietvink en de iets verderop gelegen Reiger. De polder is ontstaan uit vroegere veenderijen waar turfgravers zorgden voor brandstof die met skutsjes werd afgevoerd. De Rietvink kreeg zijn naam pas toen hij buiten bedrijf werd gesteld en een recreatiebestemming kreeg. Oorspronkelijk was het Molen "Nr.1". De eerste molenaar Rommert Koenders trad in november 1855 aan en werd al kort daarna opgevolgd omdat hij te duur was. Zijn opvolger had een jaarbedrag van 100 gulden, vrij wonen en een stukje grond om te bewerken. Albert Konings is de laatste molenaar als de molen in 1964 buiten bedrijf wordt gesteld.

Bij de restauratie is er zoveel mogelijk naar gestreefd het authentieke karakter te herstellen. Dus ook een houten vijzel om het water uit te slaan. Door de onbereikbaarheid voor zwaar materieel werden potroeden dan ook

op de ouderwetse manier met hand- en spierkracht gestoken. Ook authentiek dus.

Vernuft en volharding

Wie Lia en Rolf van der Mark eind 2008 op de contactdag van De Hollandsche Molen hoorde praten over hun eigenlijk nog maar net begonnen project zal het niet verbazen dat ze in april 2010 op de jaarvergadering van diezelfde Hollandsche Molen een prijs kregen uitgereikt van de Stichting voor Vernuft en Volharding. Hun enthousiasme werkt aanstekelijk. Niet alleen door hun doorzettingsvermogen dat nodig was op organisatorisch gebied, maar ook door hun eigenhandige, fysieke bijdragen van timmervrouw en stenenbikker tot zagen en hakken voor de biotoop. Dat alles valt op te maken en te lezen in te boek gestelde verslag van Lia en Rolf, waarin het hele proces niet alleen staat beschreven, maar ook prachtig is geïllustreerd.

Ook de vogels waren enthousiast en bleven broeden in en onder de molen ondanks alle werkzaamheden aan en rond de molen. De verweerde molen staat er na twee jaar hard werken weer stralend bij. En in de theetuin naast de molen is het aangenaam toeven. Er moet al worden nagedacht hoe er meer taart kan worden aangevoerd voor de rustende fietser en wandelaar.

Huub van Est

Foto's: Joos Lensink, Rolf en Lia van der Mark

> de Rietvink gered < restaurantverslag van een verweerde molen

Uitgeverij PENN.nl

ISBN-13: 978-90-77948-52-1

214 pagina's, geïllustreerd, ingenaaid,
juli 2010.

Prijs: € 17,50.

Niet in de reguliere boekhandel verkrijg-
baar.

Met meer dan 300 foto's wordt de passie voor behoud van een uniek stukje cultu-
reel erfgoed in beeld gebracht. In korte
anekdotes wordt het spannende verhaal
achter de restauratie verteld.
Geniet mee van een droom die werkelijk-
heid wordt.

Vakantie

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan en ook op vakantie moeten er molens bekeken worden. Daar de medevakantievierders er geen molenfetisj op nahouden, heb ik mij moeten beperken tot het snel nemen van een paar foto's bij alle molens die gepasseerd werden. Toch heb ik twee molens van binnen mogen bezoeken. De eerste draaide en – zeurende reisgenoten of niet – dan moet er even gekeken worden. Er was op deze molen een enthousiast team van vijf vrijwilligers bezig en de molen draaide met twee zeilen veertig enden. De andere twee zeilen ontbraken, maar, aldus de molenaars, het moest natuurlijk ook niet té hard, want voor je het weet ging er iets mis. Op mijn vraag of er in de regio nog meer met molens gedraaid werd, kwam het enthousiaste antwoord dat binnen een straal van vijftig kilometer maar liefst twee andere molens een vrijwilligersteam hadden om ze regelmatig te laten draaien. Enkele dagen later waren we in de buurt van één van de molens en omdat het toch wel erg kriebelde ben ik even snel gaan kijken. Een vriendelijke buurman wilde mij zelfs wel binnenlaten en uitleg geven. Het bleek dat hij één van de molenaars was, maar helaas kon hij de molen niet laten draaien, want in je eentje was dat toch wel een enorm karwei. Bovendien moesten er dan eerst vier stutten uit het bovenwiel gehaald worden en zeilen opgehangen, want die waren uit voorzorg verwijderd. Men wil tenslotte niet dat er iets misgaat en het is toch wel gevaarlijk, zo'n molen. Elke eerste zondag van de maand in de maanden maart tot en met oktober draaide de molen, werd trots verteld.

Thuis van vakantie kan ik in de laatste paar vrije dagen nog mooi een keer met de molen draaien. Na een ochtend alleen komt Cor, de oude beroepsmolenaar, langs. "Nee, zoals vroeger, zo wordt het nooit meer". Hij zit gelijk goed op zijn praatstoel. "Dat waren nog eens tijden! Dag en nacht maalden we, als het moest. En dan ook vaak alleen, dat is nu wel anders! Nee, wat jullie hier in je vrije tijd uitvoeren, dat noem je wel monumentenbehoud, maar het heeft helemaal niets meer te maken met écht molenaarsschap."

Terwijl Cor doorkletst gaan mijn gedachten terug naar de vakantie. In Nederland draaien vrijwel alle molens regelmatig. Vaak zijn vrijwilligers alleen, maar enthousiast en frequent op de molen, terwijl in het buitenland het grootste deel stilstaat of slechts mondjesmaat draait. Zoals vroeger is het inderdaad niet meer, maar met dat echte molenaarsschap staat het in Nederland zo slecht nog niet.

Steenuiltjes

Molenaars zijn over het algemeen niet blij met vogels op de molen. Vogels zorgen vaak voor behoorlijk wat overlast, zoals takken tussen het kruiswerk, nestmateriaal op de allerlei plekken, het uittrekken van riet en vogelpoep in de vreemdste kleuren en hoeveelheden. En om verder nog maar te zwijgen over de traktatie op een spreekwenei uit de askop bij het voorleggen van het tweede zeil. Deze negatieve gevoelens willen wel eens veranderen wanneer het bijzondere vogels betreft.

Zo werd ik jaren geleden door mijn buurman, een vogelaar, attent gemaakt op de aanwezigheid van steenuiltjes op de molen. De steenuil is een van de kleinste in ons land voorkomende uilensoort en is vrij zeldzaam. Het vogeltje bivakkeerde al geruime tijd op de molen maar ik had hem nog nooit waargenomen. In 2002 presteerde het uiltje, inmiddels een paartje, het zelfs om een nest met drie jongen groot te brengen. Het nest bevond zich onder de vorstplanken (de mol), boven op de kap. Het uitbroeden en grootbrengen gebeurde allemaal terwijl we 's zaterdags gewoon draaiden met de molen. We hebben nooit enige rekening gehouden met het uilenpaar.

Helaas voor de uilen moesten we het jaar daarop de betreffende planken vervangen vanwege de slechte conditie. Omdat de nieuwe planken beter aansloten op het riet was de ruimte onder de nieuwe vorstplanken voor de uil niet meer bereikbaar, dachten we. Via mijn buurman ben ik in contact gekomen met de lokale uilenwerkgroep en hangt er een steenuilenkast onder aan de korte spruit. Maar sinds vorig jaar broeden de uilen weer gewoon onder de vorstplanken, dus niet in de kast. Dit jaar was er zelfs een broedsel met vier jongen.

Bij zonnig weer zitten de jongen soms te zonnen op de kap en afgelopen zondag lukte het mij om ze alle vier op de foto te krijgen, drie op de kap en een op de vangstok.

De oude vogels zie je overdag niet die hoor je alleen maar 's nachts.

Meint Noordhoek.

Korenmolen "De Vlijt" Diever

Bestuursbezoek aan afdeling Zeeland

Elk jaar bezoekt het landelijke bestuur een afdeling, waarbij het doel is om met het afdelingsbestuur van gedachten te wisselen over alles wat er speelt binnen het Gilde. In het voorjaar 2010 heeft de afdeling Zeeland op verzoek van het landelijk bestuur een programma samengesteld. Een overleg op vrijdag de 23e april met het afdelingsbestuur en instructeurs en excursie langs Zeeuwse molens op de 24e april was hiervan het resultaat.

Het overleg in Dreischor

De locatie waar de afdeling Zeeland het bestuur verwelkomt is het Streek - en Landbouwmuseum Goemanszorg in Dreischor. Een mooi ingericht museum, waar buiten ook oude werktuigen te zien zijn. Helaas hebben we nauwelijks tijd om rond te kijken, meteen een goede reden om nog eens terug te keren naar Schouwen - Duiveland.

Pieter Hazelager, voorzitter van het afdelingsbestuur Zeeland heet ons welkom en geeft uitleg over de stand van zaken van de afdeling, het totale aantal leden, geslaagde leden, leerlingen in opleiding en instructeurs.

Er is een nauwe samenwerking met de Vereniging Zeeuwse Molens, samen is er zorg voor een goede Public Relations in de vorm van Folders en onder andere een Provinciale Molendag (dit jaar op Schouwen - Duiveland in september). Verder is er een provinciaal overleg waar ook de RCE, De Hollandsche Molen en ambtenaren van de gemeenten aan deel nemen. Beleidszaken, de Biotoop en subsidies staan daar op de agenda. Daarnaast is het draaien / malen en restauratie en behoud van de Zeeuwse Molens gespreksonderwerp. Ook de nauwe contacten met de Vlaamse molenaars in Belgisch Vlaanderen komen aan de orde. Het lessen over de grens speelt ook in deze provincie, vooral vanuit Zeeuws

Vlaanderen, een grote rol. Een onderwerp is natuurlijk hoe een leerling de gastlessen bij "de burens" mee kan tellen voor zijn "proef-examen" bij de afdeling Zeeland. De 1500e geslaagde in 2009 heeft veel publiciteit gekregen, zo was er even alle aandacht voor de molens in Zeeland!

Het Zeeuwse afdelingsbestuur werkt zeer actief aan het organiseren van de opleiding en het onderhouden van contacten met leerlingen en (nieuwe) instructeurs. Knelpunten en mogelijk oplossingen worden vervolgens besproken.

De volgende dag vinden de Molenbezoeken plaats die in het teken staan van bezoek het

Koninklijk Huis ter gelegenheid van Koninginnedag en krijgen wij een voorproefje van het oranje-feest in deze provincie.

Den Haas in Zierikzee, molenaar Jeroen van Dijke

We starten rond 10.15 uur met een kop koffie en Zeeuwse bolus in de hut vol met foto's van leuke doe-dingen die Jeroen op en rond de molen organiseert. Hij vertelt enthousiast over deze activiteiten op deze ronde stenen stellingmolen op het bolwerk van Zierikzee. Een leuk initiatief is het uitnodigen van kinderen uit de buurt, zij helpen mee op de molen. De ouders krijgen aan het eind van de zaterdag de kinderen met meel bestoven kleren weer thuis!

Jeroen is stagemolenaar, daarnaast maalt Jeroen en is hij betrokken bij de opleiding van

het gevlucht (Oud Hollands opgehekt) komt van een poldermolen.

We krijgen, buiten in het zonnetje met het zicht op De Zwaan, opnieuw een Zeeuwse bolus bij de koffie. Er staat nauwelijks wind, de wieken blijven in de vreugde stand staan. Marco zet na het kruien het molen erf opnieuw af met een ketting. Gelijk gaat het gesprek aan de tuintafel over veiligheid!

De Lelie in Elkerzee, molenaar Martin van der Steen

De mooie witte grondzeiler met fokken draait lekker. Martin vertelt dat mede door de fokken met remkleppen en de biotoop (veel vlak, wijds land rondom) De Lelie een goede windvang heeft. De zelfzwichting is vanaf de staart te bedienen. Er zijn 2 maalstoelen, alles

leenaar en eigenaar van deze witte grondzeiler. Molenaar Vaags uit Aalten (Achterhoek) heeft de binnen en buiten roede geleverd, een plaatje op de roede is duidelijk aanwezig. De naam 't Hert komt terug in een hert dat prijkt op de molenkap.

Er zijn twee koppel maalstenen en bijzonder aan deze molen is de buil in een pandje naast de molen (het zgn. 'buuluus'). De klopbuil wordt via een tussendrijfwerk aangedreven. Ook dit 'buuluus' heeft Maarten Dijkman bedrijfsklaar gemaakt.

De Onderneming in Wissekerke, molenaar Rinus Verhage

We verlaten Schouwen-Duiveland en gaan via de Oosterscheldekering naar Noord-Beveland.

Toelichting bij de foto's

het AKG. De leerlingen AKG hebben tijdens hun opleiding de stenen (er liggen 3 koppel maalstenen) gescherpt, onder toezicht oog van Hans Titulaer.

Vanaf de 5 meter hoge stelling werp ik nog blik op de haven en het mooie Zierikzee.

De Zwaan in Moriaanshoofd, molenaar Marco Jochem

Deze 8-kante rietgedekte grondzeiler draait met 4 volle zeilen. Marco maalt hier en binnen in de molen is duidelijk te zien dat er productie wordt gedraaid (elevatoren, een buil). De Zwaan is eigendom van St. tot Be-houd Molen De Zwaan. De constructie wordt met veel interesse door ons bestudeerd, aan de koningspil van deze molen is te zien dat het vroeger een poldermolen is geweest, ook

in de molen is efficiënt ingericht voor het malen. In de kap is het ijzeren rollen kruiwerk te zien. Het snoeven van de wieken klinkt ons als muziek in de oren.

Aansluitend gebruiken we de lunch in het er naast gelegen gebouw, vroeger was dit het pakhuis van De Lelie. Hier start Martin een restaurant en wij zijn de eerste gasten in dit restaurant in aanbouw. Het smaakt prima, vooral het brood heeft onze aandacht, het is gemalen op deze molen, dit wordt ook een van de verkoopproducten. Een goede keus van de afdeling om hier te lunchen.

't Hert in Elkerzee, molenaar Maarten Dijkman

Er stroomt veel molenaarsbloed door de aderen van Martin Dijkman, hij is part-time mo-

1. De Zwaan, koffie met een bolus
2. De Lelie
3. De Zwaan, Moriaanshoofd
4. Den Haas, Zierikzee
5. Bilhamers in de Lelie
6. De Onderneming
7. Rinus Verhage geeft uitleg

De stellingmolen De Onderneming is in particulier bezit van Rinus Verhage, hij is de vierde generatie uit een oud Zeeuws molenaarsgeslacht.

Hij schetst ons de traagheid van het malen van ambtelijke molens. Het repareren van een slechte fok, het bijstellen van een onderhoudsplan, het kost veel tijd en energie van een

molenaar/eigenaar. Rinus maalt met twee koppels kunststenen, er is een buil om bloem te maken en een mengketel. Het wiekenkruis met een vlucht van 21,56 m heeft fokwieken met remkleppen op de binnenroede, op de buitenroede is het Oud-Hollands hekwerk.

Op de oprijlaan met fruit bloesem kijk ik nog even om naar deze draaiende fotogenieke molen tussen de fruitbloesem.

Nooitgedacht in Colijnsplaat, molenaar Frank Roos

Deze ronde stenen stellingmolen met pakhuizen is na jaren van verval, in 2006/2007 door de molenaar, tevens eigenaar Frank Roos gerestaureerd. De pakhuizen zijn nu woonhuis van de familie Roos. Een schitterend resultaat en Frank Roos laat de molen zoveel mogelijk draaien. De molen heeft een 4,75 m hoge stelling en is voorzien van een Oud-Hollandse hekwerk. Er is een kruirad en de Nooitgedacht

heeft 2 koppel maalstenen. De kinderen, nu studerend in Rotterdam zijn enthousiast, een belofte voor de toekomst?

Rond 16.00 uur nemen we afscheid van Pieter Hazelager, Ad Oele en Bart van der Spek. Zij

hebben als afdelingsbestuur ons langs een aantal molens in Zeeland geleid.

De avond met de afdeling in Dreischor was informatief en inspirerend om als landelijk bestuur verder te gaan met ons hoofddoel: opleiden.

Ook de bezoeken op zaterdag gaven ons de gelegenheid om met molenaars, soms tevens eigenaar van gedachte te wisselen. Het bestuur is dank verschuldigd aan het afdelingsbestuur voor de ontvangst en de organisatie en natuurlijk ook aan de molenaars van de diverse molens voor de gastvrijheid en gezelligheid tijdens dit "werkbezoek".

*Namens het bestuur
Joke Klinkspoor, secretaris.*

Zeilmakerij van Neerven bv

MOLENZEILEN IN WK77 BRUIN OF WIT, MARLON BOLUS ROOD

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973**

DEGELIJKHEID EN GEGARANDEERD DE BESTE KWALITEIT !!

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen.
Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens.
Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Kroniek van een molenaar

Midden jaren zeventig begon de molenaarsgeschiedenis van Gerrit Pouw. Zijn opleiding kreeg hij van Jan Kurver, die we later weer tegenkomen als weerman in de Gildebrief, en Gerbrand de Vries. In 1977 slaagde hij voor het examen op molen De Kat op de Zaanse Schans waar Evert Smit de scepter zwaaide.

Zijn eerste molen als vrijwillig molenaar was korenmolen De Nieuwe Molen in Veenendaal (zie omslag). Dat was wat ver van zijn woonplaats en het werk en zo kwam hij later dan ook terecht in Oud Zuilen bij de wipmolen en de grote molen van polder Westbroek. De laatste zou ook de molenaarsstek worden, waarop je hem tot de dag van vandaag met regelmaat kunt aantreffen. Samen met zijn leermeester Jan Kurver had hij op de molen in Veenendaal al snel als instructeur zijn eerste leerling.

Later werd het opleidingsgebeuren voortgezet op de molen Westbroek waar vele molenaars het vak hebben geleerd. Zoals ook uit bijgaand verhaal van Judith Brandon moge blijken. Daarbij kon hij ook streng zijn. Als hij het met iemand helemaal niet zag zitten werd deze duidelijk gemaakt een andere hobby dan het molenaarsvak te gaan beoefenen.

Het bleef niet bij het molenaar zijn en instructeurschap. Hij ging zich ook met het Gilde bemoeien. Hij ging samen met zijn vrouw de Informaties verzorgen die in 1982 uitmondde in de Gildebrief die hij 25 jaar verzorgde. Daarnaast was hij bestuurlijk actief, bemoeide zich met de lesbrieven en schreef en tekende

hij. Over molens natuurlijk. Op de simpele zaagtafel in de molen produceerde hij van alles wat met hout te maken had; van hekkeggetjes tot nieuwe vangstok. Op donderdag is hij meestal te vinden in Amsterdam bij SMD (Stichting Molen Documentatie).

Onkruid vergaat niet hoor

Gerrit Pouw, 80 jaar

Donderdag 8 juli 2010 werd Gerrit Pouw 80 jaar. 'Onkruid vergaat niet hoor', horen we hem al zeggen. Op deze dag stond een groot aantal Utrechtse molens in de vreugd voor Gerrit. Zijn indianennaam zou kunnen zijn: "Leeft voor molens".

Gerrit schreef buiten een deel van de lesstof ook een aantal boeken over molens en gaf vele lezingen. Hij maakte alle tekeningen voor de huidige lesstof. Hij had vele jaren zitting in het landelijke Gildebestuur en was betrokken bij de molenbouw van o.a. de molen van Bunschoten.

Gezien zijn leeftijd is hij gestopt met lesgeven en de wekelijkse gang naar de Westbroekse molen te Oud Zuilen. 'Maar het voelt niet als een gemis', aldus Gerrit 'want ik heb voldoende ander werk om handen', vertelde hij op de jaarlijkse barbecue voor de Utrechtse molenaars. En ook dit keer zijn de molens weer aan de beurt, want Gerrit werkt aan een woordenboek voor molenaars. Gerrit heeft ook nog altijd zitting in het Gildebestuur van

Utrecht/het Gooi en de ARBO- commissie voor de Stichting de Utrechtse Molens. Hij maakte diverse baarden voor molens en hielp zijn vrouw Evelien bij het touwsplitsen van de molenzeilen. Ik zal vast nog wel iets vergeten zijn.

En wij kennen het originele taalgebruik en de grappen van Gerrit. Tijdens één van mijn eerste ontmoetingen met hem, zo'n 20 jaar geleden, in de Westbroekse molen te Oud Zuilen, lag het zojuist verschenen Nieuw Utrechts Molenboek op tafel. De fotograaf van dit boek maakte graag composities van molens en bomen bij elkaar. 'Nou, eigenlijk best aardig' zei ik. Vervolgens werd ik door Gerrit in mijn kraag gegrepen en de molenkamer uitgezet. 'En er niet meer in', brulde hij me na. Later ging de deur onder zijn gniffelend gelach toch weer open. 'Je schrok toch even he'?

Molens in de vreugd voor Gerrit's 80ste verjaardag. Rust roest, maar hij gaat door. Van harte gefeliciteerd Gerrit, en blij gezond!

*Judith Brandon,
molenaar Kockengense molen*

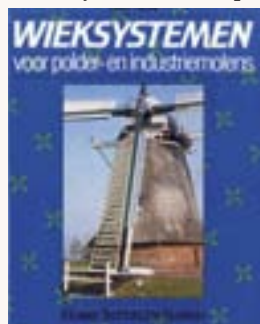

De tekenaar en schrijver

Gerrit is technisch tekenaar van zijn vak. Iemand heeft hem er op attent gemaakt dat hij dat moest benutten voor zijn molenactiviteiten.

Hij ging tekeningen maken als illustratie bij artikelen in de Gildebrief en de lesstof. En het beperkte zich niet alleen tot technische onderdelen. Hij tekende over het ontstaan van Bliksem en Donder. Ook illustreerde hij een tijdje de rubriek "wat is dit".

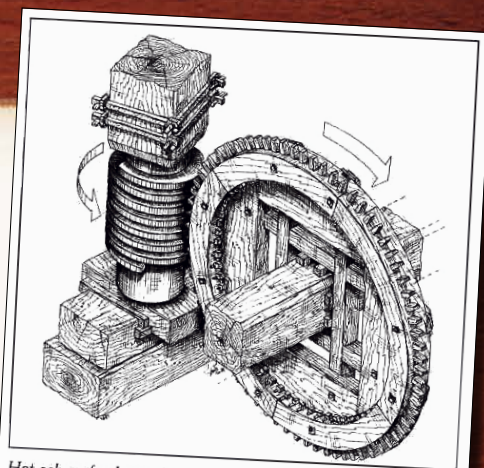
Veel aandacht kregen van hem de wiek-systemen wat in 1982 resulteerde in het boek "Wiek-systemen voor polder- en industrie-

molens". Later vulde hij dat in de Gildebrief en Molinologie nog aan met systemen die daar niet in genoemd werden. Bijzondere aandacht heeft hij ook altijd voor

de werking van poldermolens gehad. Hij schreef er over en ook samen met Peter Moes heeft hij de nodige artikelen over deze molens met hun schepraderen en vijzels gepubliceerd.

Aan de trilogie Van z'Adelsteen tot Zetelkruier, 2000 jaar molens in Vlaanderen van de Belgische molenaar Paul Bauters verleende hij met name met zijn tekeningen een bijzondere dimensie. Daarvoor ontvingen ze samen in december 2004 de "Prijs CERA voor de geschiedenis van het Platteland" van de provincie Oost-Vlaanderen. Daarmee is natuurlijk niet alles genoemd. Hij is nog bezig met een molenwoordenboek. Een aantal van zijn tekeningen mogen voor zich spreken.

Het schroefrad van Jan Blauken, zoals het er waarschijnlijk zou hebben uitgezien, als het ooit zou zijn uitgevoerd. Het bezwaar ervan is, dat in de getekende uitvoering de koningsspij 23 omwentelingen moet maken tegen 1 omwenteling van het rad. Tekening Gerrit Pouw

De Stille Vennoot

Molenaar Gerrit zonder zijn vrouw Evelien Schippers is niet goed denkbaar. Ook zij was vanaf het begin de partner in molenzaken.

Het begon met het verrichtten van allerlei activiteiten voor de Informaties die verstuurd werden naar de leden. Toen Gerrit molenaars ging opleiden ging dat ook niet aan haar voorbij. Ze werd secretaris van de examencommissie en bleef dat vele jaren. Bij de start van de Gildebrief in 1982 verrichtte ze niet alleen hand en spandiensten met het uittypen van vellen voor de stencilmachine, maar was ze ook hoofd van de zetterij zoals iemand van de draai- en raapploeg voor het verzendgereed maken van de Gildebrief dat noemde. En om te kunnen verzenden heeft ze ook heel veel jaren de

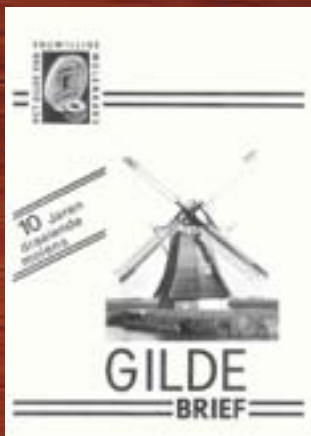
ledenadministratie verzorgd zo blijkt uit de colofon's van al die jaren Informaties en de Gildebrief. Als je wel eens bij hen thuis kwam kon het zijn dat er een naaimachine stond er aan zeilen werd gewerkt. Gerrit was dan bezig was met aanbrengen van de lijken.

Wie jaarvergaderingen van De Hollandsche Molen bezocht heeft zal dan ook vaak beiden hebben kunnen aantreffen in een van de stands. Een aantal jaren geleden ontvingen ze dan ook beide een koninklijke onderscheiding voor al deze verdiensten in de molenwereld.

Evelien en Gerrit

1982

1990

1999

2006

Puntkomma's

Wie hem kent weet dat hij makkelijk praat. Hij stapt naar voren en houdt een verhaal verteld iemand. Daarbij neemt hij geen blad voor de mond. Hij kan wat bakkig en moppe-ri-geageren, maar is het daarna ook weer vergeten. Fel, een beetje een giffikkertje die altijd gaat voor de molens. Eigenzinnig dus. Maar ook heel praktisch ingesteld. Daarmee liep hij soms voor de treopen uit en streek hij natuurlijk mensen tegen de haren in. Een enkele illustratie van zijn opvattingen volgt hieronder.

Balk voor kettingen:

Een van de eerste aanvaringen had hij met Evert Smit. Hij had, heel pragmatisch, een eigen term gehanteerd voor een molenonderdeel dat niet benoemd was. Iets wat hij door zijn technische interesse later wel vaker heeft gedaan. Een voorbeeld van dit laatste is de Bosmolen in Egmond aan den Hoef (1993):

Gerrit Pouw en Peter de Moes ontdekten nog iets tijdens die binnenkruiermolentocht.

In een binnenkruier hangen de bezet- en de doodketting aan een balk op de roosterhouten (basiscursus hoofdstuk 5, pag 84). Ze wisten niet hoe balk die heette. De molenaars die ze ernaar vroegen ook niet. Molenmaker Poland in Noord-Holland, geen idee. Zelf noemde hij het maar "de balk op de roosterhouten", bij gebrek aan beter. Gerrit vond "balk voor de kettingen" iets meer zeggend. Het is een uniek geval waarin de lesstofcommissie zelf een nieuwe molenterm invoerde. Tot op heden kwam er geen commentaar op deze nieuwe molenterm...

Over collegialiteit naar aanleiding van enkele ongevallen en de indianenverhalen daarover (2002):

Met dit alles wil ik maar zeggen: praten over molens en het weer is prachtig maar het moet niet ontaarden in natrappen. Kletsen over zaken waar men alleen van horen en zeggen iets weet, heeft alleen tot doel om interessant te doen in de groep bij gebrek aan een beter onderwerp of

men wil laten uitkomen hoe goed men zelf wel is. Dat is verwerpelijk. Ik hoop maar, als ik zo iets moet aanhoren, dat de "molen" van dergelijke verhalen rondbazuinende mensen, bespaard blijft voor zo'n "stommiteit" (als men begrijpt wat ik bedoel), zeker als een spreker van één van boven vermelde uitspraken, zelf zeer dikwijls met zijn molen draait op een wijze, dat je de indruk krijgt of hij namens TNO uitprobeert hoe lang dat goed kan gaan. Tenslotte wordt een en ander nog onbegrijpelijk als je weet dat er vele collega molenaars zijn, die dit gekakker met een molen nog prachtig vinden ook, tot dat onverhoopt de zaak inderdaad in de soep draait. Waar ik zeker van ben, is dat de zelfde personen, dan direct hun vingertje klaar hebben om hem na te wijzen met als begeleiding de tekst: "Ik heb het al jaren zien aankomen".

Over het fenomeen module (1999):

De opleiding tot vrijwillig molenaar is echter een beroepsopleiding, die de leerschool van vader op zoon vervangt. Een opleiding, die ver afstaat van hoger, laat staan universitair onderwijs. Dus laten we gewoon doen en regelmatig in de basiscursus duiken en aan de hand van "Wat men dient te weten" onszelf testen. En wie dan toch iets tegenkomt, dat niet geheel duidelijk is, zadelt z'n instructeur ermee op, want die moet het tenslotte weten. Wie per se modulair wil leren, neemt hoofdstuk voor hoofdstuk door en laat zich per hoofdstuk testen door z'n instructeur. De instructeur op zijn beurt kan de zaak omdraaien en instructieavonden organiseren, waarbij hij de lesstof hoofdstuk voor hoofdstuk met de kandidaten doorneemt en de avonden afsluit met een vragenruimte.

"ARBO in de praktijk"

sluit hij in 2002 af op zijn Gerrits: Kleine moeite, graag gedaan

Met dank aan alle "influisteraars": Huub van Est

Twaalfjarige molengids

Niet alleen in de provincie Groningen worden molengidsen opgeleid ter ontlasting van molenaars bij hun werk. Dat gebeurt ook in Twente.

Nadat 3 mei de Molen van Frielink heropend is, is de belangstelling zo groot dat de molenaar assistentie nodig heeft om belangstellenden rond te leiden. Daartoe is een cursus voor molengidsen georganiseerd, gegeven door Jan Jansen en Wim Ruiter, instructeur-molenaars in Geesteren. Zo'n cursus houdt in dat er in 3 avonden getracht wordt de cursisten bij te brengen hoe een molen werkt. Met een power point presentatie wordt de theorie verduidelijkt, daarna wordt die aan de hand

van een rondleiding door de molen nogmaals uitgelegd. Willen we ze een getuigschrift geven, dan moeten de cursisten wel even laten zien dat ze er ook wat over te vertellen hebben. Ze leggen dan een soort proeve van bekwaamheid af.

Tien aspirant gidsen hebben de cursus gevolgd en deze op 21 juni afgesloten met het behalen van het getuigschrift "Molengids van de Molen van Frielink". Eén van de cursisten was Dries van Zwol, 12 jaar jong en daarmee voor ons na het geven van 10 cursusbijeenkomsten, de jongste, en daarmee ook "de jongste molengids van Nederland". De Molen van Frielink is de enige 'korenpelmolen' van Overijssel. Niet alleen het malen van koren tot meel wordt uitgelegd, ook het pellen van gerst tot gort wordt de bezoekers verteld. Molentermen als kruien, vangen, gevluht en maalstoel vliegen door de molen. De

diverse wiekstanden alsmede het spreekwoord "met de billen bloot" zijn na een bezoek aan deze bijzondere molen een ieder duidelijk.

U bent dan ook welkom op de Molen van Frielink en de nieuwe gidsen doen er alles aan om alle vragen te beantwoorden.

*Jan Jansen / Wim Ruiter
Foto: Joos Lensink*

Walter Van Den Branden legt de verschillende molenfuncties uit aan een groep leerling-molenaars (Foto: John Verpaalen)

Het Vlaamse buikgevoel

Vele Nederlanders beweren dat het in Vlaanderen makkelijker is om een molenaarsdiploma te behalen. “Want de Vlaamse opleiding heeft niet zoveel om het lijf”, wordt er meestal meteen aan toegevoegd. Die uitspraken wil ik in dit artikel een beetje nuanceren en weerleggen. We hanteren in Vlaanderen enigszins andere methodes en criteria. Het opmerkelijkste onderscheid met de Nederlandse opleiding is misschien wel het grotere belang dat wij hechten aan de bezieling van de leerling-molenaar. Dat vraagt natuurlijk wat uitleg.

Bescheiden begin

De eerste molenaarsopleidingen werden in Vlaanderen vanaf de tweede helft van de jaren 1970 georganiseerd door de vzw Molenzorg Vlaanderen en iets later ook door Paul Bouters, de bekendste Vlaamse molinoloog, die in 1972 onder meer door de verplaatsing van een staakmolen naar zijn geboortedorp Huise de herwaardering van Vlaams molenerfgoed mee had ingezet.

Een begin is meestal bescheiden. Het hele cursuspakket kon in een dun boekje van niet veel meer dan 100 bladzijden worden samengevat en de praktijkproef stelde niet al te veel voor. Ik was een van die eerste leerlingen en had al enkele jaren met mijn grootvader meegelopen op de molen. Maar toen ik voor de eerste keer helemaal alleen op een standaardmolen

stond en de vang optrok om een zakje gerst te malen, deed ik het dan ook bijna in mijn broek. Ik vreesde natuurlijk dat er van alles zou mislopen. Gelukkig liep er niets mis, en ook bij anderen die in die pioniersjaren allicht al te gemakkelijk een molenaarsdiploma toegestopt kregen, deden zich geen noemenswaardige problemen voor. Gebrek aan ervaring werd gecompenseerd door enthousiasme en liefde voor het molenaarsambacht. Velen van hen zijn nog altijd actieve en ondertussen onderlegde molenaars.

Liefde en gedrevenheid

Die onversleten liefde danken we aan de aanstekelijke gedrevenheid van Paul Bouters, tegenwoordig erevoorzitter van Molenforum Vlaanderen, een groepering van Vlaamse

molenverenigingen die een nieuw élan aan molenbehoud in Vlaanderen wil geven en in dat kader contacten onderhoudt met molenaars en erfgoedconsulenten. Ik herinner me levendig mijn teleurstelling als Paul toen aan het eind van een boeiende leszaterdag afscheid van ons nam... Want dat betekende

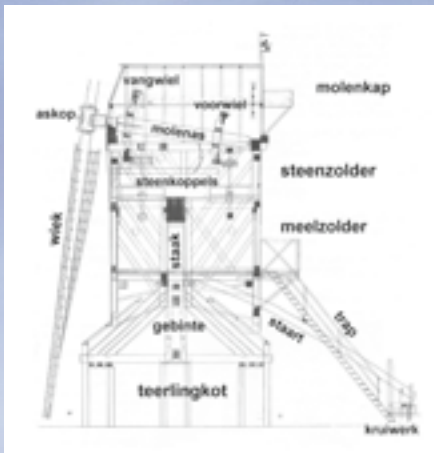

Paul Bouters

dat ik weer twee weken moest wachten om een nieuw verhaal van hem te horen. Omdat ze de met zijn gezondheid sukkelende Paul nog altijd uitermate erkentelijk zijn voor wat hij hen heeft bijgebracht, besloten de vrijwillige Oost-Vlaamse molenaars een jaar geleden kosten nog moeite te sparen om de nu wiekenloze staakmolen van Huise weer helemaal maalvaardig te maken.

De lesgevers van nu

De leerlingen van toen zijn de lesgevers van nu. Het lessenpakket werd in de loop der jaren uiteraard zeer aanzienlijk uitgebreid en omvat nu alle aspecten die bij het werken met molens aan bod komen: van maalgeshiedenis en muldersfolklore over toelichting bij alle molenonderdelen tot de gevaren van een zomerse zuidoostenwind. Alle kandidaat-molenaars zijn verplicht tien zaterdagen deel te nemen aan theoretische lessen en molenbezoeken. Daarna wordt een theoretisch examen afgenomen en wie slaagt, krijgt twee jaar de tijd om minstens 100 uur stage te lopen op verschillende types van maalvaardige water- en windmolens bij ervaren molenaars. Na die stage moeten de leerling-molenaars een praktijkexamen afleggen onder het toezicht van twee examinato-

ren: kruien, zeilen voorleggen, een halfuurtje malen (jawel!), vangen, de molen beveiligen en nog enkele praktijkvragen beantwoorden.

Een blik over de grens

Omdat ook wij onze molenaarsopleiding geregeld willen wikken en wegen, interesseert het ons hoe anderen het aanpakken. Om die reden kijk ik al jaren schroomvol bij de noorderburen binnen als abonnee van "Molens", "Molenwereld", de "Utskoat" en de "Gildebrief". Ook de "blauwe bijbel" ligt vaak open op mijn bureau. Wie me kent, weet dat ik geruggensteund door die nieuwsgierigheid ook de banden tussen Nederlandse en Vlaamse molenaars en mole-

Een leerling-molenaar leert een zeil knopen (Foto: Eddy De Saedeleer)

naarsverenigingen steeds weer wil aanhalen. Uiteraard heb ik dus ook met meer dan gewone belangstelling de totstandkoming van de nieuwe exameneisen van het Gilde van Vrijwillige Molenaars gevolgd. Het Molenforum Vlaanderen zocht naar aanleiding van die evolutie in Nederland op mijn initiatief contact met het Gildebestuur. Op 4 oktober 2008 hadden wij in Heusden a/d Maas een zeer fijn kennismakingsgesprek met Theun Vellinga en Jan Jansen. We praatten er over nauwere samenwerking, uitwisseling van cursusmateriaal... en planden een tegenbezoek in Vlaanderen. Dat tweede overleg heeft om enkele praktische redenen nog niet plaatsgevonden, maar wellicht is er nog een andere reden. Vele – dus zeker niet alle – Nederlanders zijn namelijk volgens mij van mening dat zij het al voor mekaar hebben en voelen dus minder dan Vlamingen de behoefte om over molenbeleid in het algemeen en molenaarsopleidingen in het bijzonder een grensoverschrijdend gesprek aan te gaan. Hopelijk vergis ik me.

Een Nederlands examen

En dat ik me wel eens vergis, bleek toen ik in de lente van dit jaar door Pieter Hazelager en Ton Koops van de Zeeuwse afdeling van het Gilde werd uitgenodigd om bij de beltmolen van Zuidzande een toelatingsexamen als waarnemer bij te wonen. Ik ben daar heel dankbaar voor want ik heb veel geleerd. De kandidaat-molenaar moest enigszins tot mijn verbazing vele tientallen vragen beantwoorden en raakte daarbij heel wat van zijn kluts kwijt. "Noem enkele assengieters in de buurt. Hoe is de gewichtsverdeling bij een paltrok? Geef de namen van de vangstukken van een Vlaamse blokvang. Wat kan er gebeuren als de as te diep in de baansteen is gelopen? Welke mate-

rialen worden gebruikt voor de roeden? Welke maten zijn belangrijk als u zeilen bestelt? Wat smeert je aan een rollenkruierwerk? Waarom is het nuttig een bezetketting kort te houden? Welke weersontwikkeling verwacht u op korte termijn?..."

Kanttekeningen

Enkele van die vragen lijken me nogal irrelevant voor een (beginnende) vrijwillige molenaar, op andere mag diezelfde kandidaat-molenaar het antwoord natuurlijk helemaal niet schuldig blijven. Over het nut en de onzin van bepaalde vragen kan natuurlijk nog jaren worden gepalaverd. Vele van dergelijke vragen krijgt een kandidaat-molenaar bij ons tijdens een praktijkexamen niet te horen, deels omdat wij van oordeel zijn dat hij of zij bijvoorbeeld de precieze naam van elk onderdeel van een steenkist niet hoeft te kennen om een goede molenaar te worden (welke zeer beslagen vader-op-zoonmolenaar zou voor een dergelijk examen slagen?) en deels omdat vragen van die aard al tijdens het theoretisch examen werden gesteld. Toegegeven, ook deels omdat wij in Vlaanderen het belang onderschatten van de kostbare vaardigheid van de molenaar om kleine, maar zeer noodzakelijke onderhoudswerken uit te voeren en vaak voorkomende problemen te verhelpen. Wij moeten daaraan werken en ons opleidingsprogramma aanpassen, ook al werd ons vertrouwen in de mannen en vrouwen, die we altijd met een zekere grandeur het diploma van meester-molenaar overhandigen, nog maar zelden beschaamd. Ook de stagemeesters moeten we beter informeren en selecteren. We moeten stagedoende leerling-molenaars bovendien beter opvolgen en hun parcours indien nodig corrigeren want er studeerden in het verle-

den iets te veel "kortebroekmolenaars" af, die vooral 's zomers stage hadden gelopen en dus zelden hadden leren omgaan met een door wispelturige wind en regen geselde molen.

Leren van elkaar

Maar natuurlijk kunnen Nederlanders ook van ons wat leren. De tien zaterdagen "verplicht" onderricht, de daaraan gekoppelde molenbezoeken en de supergezellige, enthousiasmerende "Vlaamse" sfeer waarin alles verloopt, worden achteraf door iedereen geprezen. Die lesdagen zijn voor Vlaamse instructeurs tevens een efficiënte manier om lang voor de examens een oordeel te vellen over de intrinsieke kwaliteiten van de nieuwe lichter. Dat oordeel is vaak gebaseerd op de overtuiging dat wie echt houdt van een partner, een kind, een oldtimer of een...molen er altijd over waakt dat die geen gevaar loopt en niet aarzelt om zo nodig de hulp van anderen in te roepen.

Er mag een verschil blijven tussen de Nederlandse en Vlaamse molenaarsopleiding, zolang we maar hetzelfde doel willen bereiken: mensen met witbestoven genen opleiden tot

Leerling-molenaars krijgen een rondleiding in de watermolen van Sint-Gertrudis-Pede (Vlaams-Brabant)
Foto: Eddy De Saedeleer

bekwame molenaars die met zorg en op een veilige manier een molen kunnen bedienen. Vergelijk het hiermee: boven de Moerdijkbruggen krijg je als bezoeker meestal een kopje thee aangeboden, daaronder en vooral in Vlaanderen eerder een trappistenbier. Beide

drankjes lessen uitstekend de dorst, maar geven toch een ander buikgevoel.

Alain Goublomme
Lid Molenforum Vlaanderen vzw
Voorzitter Levende Oost-Vlaamse Molens vzw

Vlaamse contactdag

Op 12 juni was het weer de jaarlijkse Vlaamse contactdag de Vijfde keer met het thema: "Zijn grenzen van deze tijd?" De molendag is speciaal voor de molenaars van het gehele vroegere Vlaamse grondgebied.

Vijfenvertig molenaars uit Zeeuws-, Oost- en West-Vlaanderen maar ook uit Brabant en Frans-Vlaanderen waren naar Sas van Gent gekomen om elkaar te ontmoeten en molens te bekijken.

Het Sas(sluis) van Gent ontstond in 1549 door de verzanding van het Zwin. Daardoor gaf Karel de Vijfde toestemming om de Graaf Jansdijk te doorbreken en een beschermende sluis aan te brengen. Na de tachtigjarige oorlog werd een voor die tijd zeer sterke vesting rond de sluis aangelegd, de sterkste van Europa. Van dit rijke historische verleden zijn

nog maar weinig sporen te vinden. Een daarvan is het Generaliteit bolwerk met daarop een stenen achtkante molenromp. In dit bolwerk bevindt zich een gangenstelsel dat niet alleen diende voor de verbindingen onderling maar ook om dit in zijn geheel in tijd van nood op te kunnen blazen. Ook interessant zijn nog de resten van een bomvrije watermolen annex bakkerij. De molen draaide op het spuiwater van de sluis.

Na de lunch bezochten we een Inundatiesluis uit de tachtigjarige oorlog en werd de stadsmolen van Axel in bezit genomen door een welluidende, pratende groep Vlaamse molenaars. De afsluiting van deze echte "Vlaamse" dag konden we niet beter eindigen dan met een Hollandse nieuwe haring met jenever uiteraard met veel geklets over molens.

Terugdenkend zeg ik, het is goed om eens buiten je eigen (molen)deur te kijken!

Ton Koops vrijwillige molenaar "de Witte Juffer", IJzendijke

Verspreidingsgebied Vlaams

Foto-impresie Vlaamse contactdag

Molens zijn erfgoed. Hoe geven we dat door?

Opgegraven molenfundering (foto: H. de Groot)

De meeste mensen kijken nog steeds wat vreemd op als ik mij voorstel als molen-specialist van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. “We hadden een veel ouder iemand verwacht!”, is een reactie die ik vaak hoor. Met 31 omwentelingen op de teller, waarvan ik vier jaar als rijksambtenaar werk, krijg je een goed en breed beeld van het molenveld. Een veld vol professionals maar ook mensen die nog onbekend zijn in de erfgoedwereld.

Molen als monument

Als molenaar in opleiding ontcom je er niet aan, de welbekende mappen... Maar toen ik deze zelf aan het bestuderen was, vond ik het verwonderlijk dat in de opleiding geen hoofdstuk werd gewijd aan de molen

als monument. Want wat betekent het nu eigenlijk voor de molenaar, dat de molen een monument is?

Van het Gildebestuur ontving ik dit jaar dan ook de uitnodiging om op 5 juni 2010, tijdens de vergadering met de afdelingbesturen, een

verhaal te houden over hoe de Rijksdienst aankijkt tegen de opleiding tot vrijwillig molenaar. Het herzien van de opleiding is een uitgelezen moment om een hoofdstuk toe te voegen waardoor het doel van monumentenzorg en de Rijksdienst voor het Cultureel

Erfgoed duidelijker wordt. De kennis en kwaliteit van de erfgoedzorg binnen de molenwereld is altijd voor verbetering vatbaar, zowel bij eigenaren als vrijwilligers. Dit alles om bewustwording te creëren dat molens erfgoed zijn, we er als zodanig mee omgaan en ze behouden blijven voor de toekomst.

Bescherming en behoud

Er zijn in Nederland ruim 60.000 monumenten waarvan ongeveer 1150 molens. Deze zijn van rijkswege beschermd vanwege hun monumentale of cultuurhistorische waarden, bijvoorbeeld vanwege zeldzaamheid, typologie of omdat ze staan in een waterstaatkundige of stedenbouwkundige structuur. Om deze waarden niet verloren te laten gaan geeft de overheid subsidie voor instandhouding of restauratie en daarnaast inhoudelijk advies. De vrijwillig molenaar maakt onmiskenbaar deel uit van deze keten. Bescherming en behoud door bijvoorbeeld de molen regelmatig te laten draaien of kleine onderhoudswerkzaamheden uit te voeren. Ook het veilig laten draaien en voorkomen van onveilige situaties hoort daarbij. Verhalen over het aantal omwentelingen per dag en tellerstand zijn van alle dag, maar of monumentale molens bij uitstek geschikt zijn om maximale prestaties te leveren, daarover valt over te discussiëren.

Aanpassen met overleg

Als Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed hebben wij een onafhankelijk beeld van het hele Nederlandse molenveld, maar wat zien wij in het veld?

Eigenaren en vrijwilligers handelen uit liefde voor hun molen, dit is heel begrijpelijk en betekent in de regel met zo min mogelijk middelen en naar een ieders tevredenheid de

Molenaar vertelt het verhaal

molen draaiende houden. Maar soms heeft dat consequenties voor het monument en de waarden hiervan. Het gebeurt nog steeds dat ingrepen of wijzigingen worden gepleegd zonder men zicht ervan bewust is wat dit daadwerkelijk voor de molen betekent, zoals verwarming, elektrische installaties of een reiniging- en voegbeurt van de stenen romp. Comfortverbeteringen zijn grote ingrepen die sporen wegvagen maar ook achterlaten. Molens zijn bouwwerken waar verhalen uit te lezen zijn. Het is dan ook de uitdaging om het verhaal dat wij eraan toevoegen, toe te voegen zonder oude verhalen weg te gooien. Het vervangen van vloeren of schilderen van interieurs zodat de molen er weer spik en span uitziet kan veel monumentale waarden of verhalen wegvagen. Toiletten en koffiehokken zijn volgens mij een cultuurhistorisch gegeven, namelijk het verhaal van de vutters en vrijwilligers. Voeg dit hoofdstuk toe op een duurzame wijze maar zonder voorgaande hoofdstukken weg te gooien.

Graven met overleg

Met het graven van een geul in het molenerf of opgraven van oude funderingen wordt informatie naar boven gehaald waaruit de geschiedenis van het object blijkt. Bij dergelijke werkzaamheden moet er achter het oor gekrabbt worden of het verstandig is om dit op een willekeurige zaterdag te doen (mag het eigenlijk wel?).

Het monument beperkt zich dus niet alleen tot de molen zelf, maar ook het interieur, de losse molenonderdelen, het landschap om de molen en de verhalen over de molen behoren hiertoe. Wielen die na restauratie opgeslagen zijn horen bij het monument. Het zijn onderdelen die stammen uit de bouwtijd, een hoge waarde vertegenwoordigen en daarmee onvervangbaar zijn.

Monument én cultuurhistorische waarde

Wij zien als Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, ten opzichte van 25-30 jaar geleden, een grote verbetering. Het besef neemt toe dat molens naast werkende monumenten ook cultuurhistorische en sociaal- maatschappelijke waarden bezitten. Er worden veel initiatieven genomen om molens te restaureren en ze weer in het centrum van de maatschappij te zetten. Mede door een professionele aanpak en de juiste begeleiding blijven de kwaliteiten behouden die de molens van oudsher hebben. Dit in combinatie met een goede vrijwillig molenaar stelt de molens in staat om tot in lengte van jaren te kunnen blijven voortbestaan.

Gerard Troost

Steenzolder met werkbank en inventaris, achtergelaten door laatste molenaar

Molenhonk met inventaris

'Veiligheid moet je delen om het te vermenigvuldigen'

De middag van de jaarlijkse ledenvergadering in april stond in het teken van Veiligheid en ARBO. Het was mijn hernieuwde kennis-making met ons Gilde en de eerste op het gebied van Veiligheid en ARBO. Vooraf had met de voorzitter afstemming plaats gevonden over het middagprogramma. Naast mijn introductie wilden we de inhoudelijke kant van veiligheid op een interactieve manier met de aanwezige molenaars in beeld brengen.

Nieuwe aanpak

Het het oog op een vernieuwde aanpak van het beleid n.l. door uitwisseling en afstemming het veiligheidsbesef te bevorderen is gekozen voor een nieuwe aanpak. Loesje zei ooit : "Geluk moet je delen om het te vermenigvuldigen" en zo is het ook met veiligheid op molens. Die middag bleek hoeveel we van elkaar kunnen leren door ervaringen uit te wisselen, in dit geval met behulp van 'enkele eenvoudige kennisvragen'. Dan blijkt dat vele molenaars heel praktische ervaringen en oplossingen aan elkaar hebben te vertellen, naast de antwoorden op de vragen, waarvan er in de Gildebrief nr.2 al enkele zijn vermeld.

Gedogen

Een molen is zo'n gecompliceerd werktuig dat niet aan de vele ARBO - eisen kan worden voldaan, en dus feitelijk onder gedogen mag draaien. Hoe gaan we dan als molenaars met dat gegeven om, welke verantwoordelijkheid dragen we als molenaar namens onze werkgever die vaak niet zo deskundig is op dit gebied. Welke regels hebben we na te leven en hoe passen we die toe.

Door de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RIE) op de molen los te laten komen er al veel 'harde' zaken als trappen, hekken, luiken en afzettingen aan de orde. Maar wat doen we daar dan mee? Hoe bespreken we dit met de eigenaar en welke oplossingen tegen aanvaardbare kosten zijn er te realiseren ?

Beheerder monument

Veel hangt af van de manier waarop we met elkaar communiceren en vanuit welke grondhouding je dat als molenaar doet. Een nieuw gedrag , zeg maar gerust een nieuwe cultuur bij het bedrijven van een molen is een nabij toekomstbeeld. Vanuit het verleden zijn we allen gebrand op een molen die in goede staat verkeert maar ook zoveel mogelijk omwentelingen per jaar moet maken. Soms om de draaipremie te maximeren, vaak ook uit puur draaiplezier.

Dat is aan het veranderen. Zo langzamerhand ontstaat het beeld, mede onder invloed van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (Beleid Modernisering Monumentenzorg) dat de molens vooral een nationaal monument zijn en dat het om meer gaat dan draaien alleen. De molenaar wordt steeds meer

een onderdeel van het cultureel erfgoed en zijn gedrag behoort dat ook uit te stralen, naar zijn werkgever, naar de overheid en niet in het minst naar de bezoekers. Daarbij is het aspect veiligheid wel het belangrijkste voor hem-/haarzelf en vanuit die houding ook naar zijn directe omgeving. Denk daarbij alleen maar eens aan het taalprobleem buitenlandse bezoekers die een molen ook graag van binnen willen zien werken.

Lijstje met waarnemingen.

Zomaar een greep uit de letterlijke antwoorden van collega's op de gestelde vraag 'wat zie je op andere molens' ?

- veel volk op de molen en als molen draait , lastig overzicht te houden
- onvoldoende afzetting van het wickenkruis
- ontbreken gedragsregels
- rotte hekken, slechte afzetting, kindgevaarlijk
- bezoek in de kap bij draaiende molen
- slecht onderhoud
- geen brandpreventie, kan een brandweer vangen in geval van nood
- een vuile molen
- gladde stellingdelen
- vangen met losstaande staart
- trappen met gevaarlijke leuningen, te ruim voor kinderen
- vrij entree van beneden tot de maalzolder

De splinter en de balk

Kortom, het geeft dus aan dat we bij de ander de splinter vaak wel zien maar natuurlijk zijn we zelf ook vaak niet 'zonder zonden'.

Wat blijft hangen bij deze reacties is dat ze zo waardevol voor iedereen zijn. Het is belangrijk het taboe van gebreken en vooral ook bijna- ongevallen die hiermee samenhangen af te halen. We moeten meer van elkaars problemen ervaren, zoals op deze middag is gedaan.

Mijn voorstel is om in iedere Gildebrief onder het motto 'VEILIGHEID MOET JE DELEN OM HET TE VERMENIGVULDIGEN' een rubriek op te nemen waar ieder zijn ervaringen of problemen kwijt kan ter lering voor alle collega's. Op die manier kunnen we het veiligheidsniveau op onze molens gezamenlijk omhoog krikken in de komende jaren.

De RIE is daarom van groot belang voor ons molenaars. Er is dus genoeg

werk aan de winkel en de allereerste vraag is om de RIE nog eens uit de kast te halen en te kijken wat er mee is gedaan. Is hij nog actueel? Zijn alle voornemens uitgevoerd? Ga je de bevindingen met de eigenaar bespreken en stel met hem / haar een prioriteitenlijst op om de geconstateerde gebreken aan te pakken?

Overleg Hollandsche Molen

Begin juli heeft een overleg plaats gevonden van de voorzitter en ondergetekende om tot een goede afstemming tussen DHM en GVM over Veiligheid en ARBO te komen.

Doel is om bij eigenaren en vrijwillige molenaars de veiligheid verder te bevorderen. De Hollandse Molen doet dat richting eigenaren via de contactdag, de molenadviesraad en de permanente aandacht voor de RIE opdat zij,

de eigenaren, in goed contact met de vrijwilliger kunnen treden. Het Gilde zal veiligheid sterker op de eigen agenda zetten via de Gildebrief, sterke aandacht geven aan veiligheid in de opleiding en de examenvoorbereiding en verder door in de afdelingen het onderwerp veiligheid regulier op de agenda te houden. Daartoe zullen De Hollandse Molen en het Gilde de komende maanden een beknopt Plan van Aanpak opstellen met bijbehorende planning zodat activiteiten elkaar nauwgezet ondersteunen.

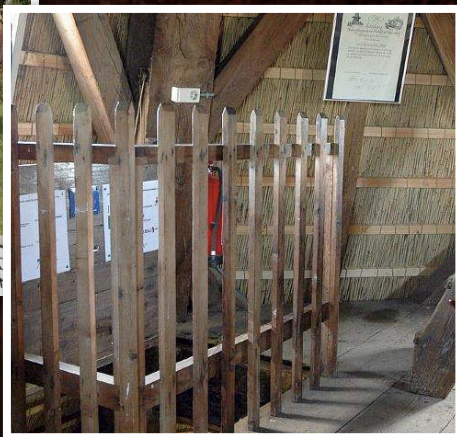
Bedenk wel: "Veiligheid zit tussen je oren en niet in een ordner"

Gerrit Duinker

Foto's: Joos Lensink

Hier is de afscherming voor een spelend kind duidelijk aanwezig

Hekwerk om het trapgat: duidelijk en degelijk

Deze trap heeft slechts één leuning: wees voorzichtig

Een niet mis te verstane boodschap

Een lijst met uitleg en instructies kan helpen

Het bordje "stop" geeft aan dat het ernst is met de veiligheid op de molen

Dit bordje geeft aan hoe de molen te verlaten: laat niets aan het toeval over

Regelmatig onderhoud is het begin

Noord-Holland

Contactavond Van het Gilde van Vrijwillige Molenaars Afdeling Noord Holland. op vrijdag 12 november 2010. De presentatie wordt verzorgd door Vincent Kraan met als onderwerp: "De Gouden Engel, een monument van de toekomst". De bijeenkomst vindt plaats in: molen De Gouden Engel Kanaaldijk 235/236, 1831 BE Koedijk. Aanvang 20 uur. Zaal open 19.30 uur. In de zaal niet roken. Inlichtingen tel. 072 5746232 of 06 51129803.

Zeeland

Op vrijdag 5 november 2010 vindt de najaarsbijeenkomst van De Zeeuwse Molen plaats in hotel Terminus te Goes. Aanvang: 19.30 uur.

TIMS-Nederland en Vlaanderen

Op zaterdag 23 oktober 2010 van 10.00 - 18.00 uur wordt de najaarsbijeenkomst en themadag gehouden over het onderwerp Graanverwerking, vermalingsystemen en hygiëne. De bijeenkomst vindt plaats in het bezo-

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief.

De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

kerscentrum Sonsbeek naast De Witte Molen. Op loopafstand van het station. De aankondiging met het dagprogramma verschijnt eind september op www.molenkunde.eu. Iedereen is van harte welkom en voor vragen kan men terecht bij secretaris wiardbeek@gmail.com.

Ansichtkaarten Land van Cuijk

Ter gelegenheid van haar 25 jarig bestaan heeft de Vereniging Molenvrienden Land van Cuijk en kop van Limburg een set van 18 molensichtkaarten te koop. Het betreft hier de molens in het gebied waar de molens van de vrienden draaien.

De kosten bedragen 11,32 euro incl.porto. De kaarten zijn te bestellen door dit bedrag over te maken op rekening 4008385 t.n.v. Molenvrienden Land van Cuijk, Bilderbeekstraat 23, 5831 CW Boxmeer (telefoon 0485-572271).

Overig

Limburgse molendag: zondag 3 oktober 2010, info: www.limburgsemolendag.nl.

Rijnlandse molendag: zondag 24 oktober 2010 Molenscontactdag De Hollandse Molen Vrijdag 19 november 2010. Info: www.molens.nl

Hou streekelgenschappen in ere!

Marc Crins Molenzeilen

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeilen.com

Hoe kan men lid worden van het AKG

Het AKG bestaat bijna 35 jaar. De doelstelling van het AKG is om het ambacht van korenmolenaar te behouden en te promoten en om de belangen van de leden te behartigen.

Van oudsher zijn het vooral de beroepsmolenaars die lid zijn van het AKG. Nu zien we echter een toename van het aantal vrijwillige molenaars die meel en meelproducten

verkopten aan bakkers of in hun molenwinkel. Dit meel wordt op de eigen molen gemalen of betrokken van collega-molenaars. Het zijn juist deze vrijwillige molenaars die het AKG meer bij haar activiteiten wil betrekken. Het doel is tweeledig. Uitbreiding van het aantal leden van het AKG met jonge molenaars. Daarnaast willen we beginnende molenaars scholing bieden, waardoor kennis en vakmanschap toenemen. Dit is niet alleen van belang voor de molenaars maar ook voor de klanten. Deze maken vaak geen onderscheid tussen beroeps- en vrijwillig molenaars. Klanten gaan er wel van uit dat de producten kwalitatief goed zijn en voedselveilig. Daarvoor is het nodig dat met kennis van zaken wordt geproduceerd. De opleiding van het AKG is hierop met name toegesneden.

Belangstellenden voor het lidmaatschap moeten aan de volgende eisen voldoen:

- in het bezit zijn van het diploma Vrijwillig Molenaar of 10 jaar ervaring hebben

- werkzaam zijn op een molen waar regelmatig graan wordt gemalen voor menselijke consumptie;

Men kan zich aanmelden als aspirant-gezel. De duur van het lidmaatschap als aspirant-gezel is 3 jaar en de jaarlijkse contributie bedraagt € 50,-.

In deze periode moet de aspirant-gezel voldoen aan de volgende voorwaarden:

- tenminste 4 maal de halfjaarlijkse ledenvergadering bijwonen. Deze worden altijd op maandag gehouden, verspreid over het hele land
- deelname aan de jaarlijkse graan- en meelkeuring. De uitslagen daarvan worden op de najaarsvergadering besproken en geven veel nieuws en informatie
- het volgen van de Vakcursus, als men dat nog niet gedaan heeft.

Wanneer aan deze eisen is voldaan dan wordt het lid na 3 jaar geballoteerd als gezelschap en ook gerechtigd het AKG-schild op de molen te voeren en gebruik te maken van het AKG-logo. Na nog eens een aantal jaren molenaarschap en regelmatige aanwezigheid op de vergaderingen kan de gezelschap uiteindelijk worden geballoteerd om toegelaten te worden tot de categorie meestermolenaar.

Belangstelling? Vraag meer inlichtingen of meld je aan bij de secretaris van het Gilde, Bert van der Voet, Nieuwe Dam 11b, 4051 BA Ochten, tel. 0344-602198 of e-mailen naar: info@molenaarsgilde.nl.

Molen De Noord op het Oostplein

Deze molen overleefde het bombardement van Rotterdam. Maar niet de sloopwoede die kort na WO II in Nederlandse steden uitbrak. In het kader van de wederopbouw was het stadsbestuur van mening dat de molen moest wijken voor het toegankelijk maken van het centrum voor het autoverkeer. De omwonenden hebben zich er toen heftig tegen verzet.

"De molen hoorde bij hun leven" zo vertelde een Rotterdamse mij die ik in juni trof bij molen De Rietvink in Nijetrijne. Het toeval wil dat de molen kort daarna toen is afgebrand. Ook vertelde ze dat de bevolking in die tijd geld heeft ingezameld om de molen weer op te bouwen. Waar dat geld is gebleven is nog steeds onduidelijk.

Maar de molen kwam "in naam van de vooruitgang" niet terug.

(HVE)

Piet Luteijn. Een eeuw lang molenaar

Op 30 mei 2010 is molenaar Piet Luteijn op 101-jarige leeftijd overleden.

Van zulke 'parels van mensen' is het gemis heel groot.

Wat een humo-

ristische gezellige man was hij toch met een heldere nuchtere kijk op de wereld.

Regelmatig bezocht ik hem in zijn molenaarswoning te Sasput. Je was er altijd welkom met een kopje koffie en een stukje zelfgebakken cake, om half twaalf kwam steevast de jeneverfles op tafel. Wat kon hij

toch boeiende verhalen vertellen over allerlei onderwerpen en zeker over de molens. Hij was een levend geschiedenisboek. Veel heb ik van hem geleerd.

Hij heeft veel voor de molenaars in Zeeuws-Vlaanderen betekend. Zijn gezellige bezoeken op onze molens waren voor ons een voorbeeld hoe je een goede molenaar kunt zijn.

Gaandeweg sterft helaas zo een generatie oude molenaars uit!

*Ton Koops vrijwillige molenaar
"de Witte Juffer", IJzendijk*

Boekenmolen

De molen van Goidschalxoord

Ter gelegenheid van de feestelijke opening van het molencomplex in Goidschalxoord, op zaterdag 8 mei jl., verscheen het boek "Er wordt weer gedraaid op Goidschalxoord".

Het verhaal van de molen van Goidschalxoord van de afgelopen pakweg 50 jaar is waarschijnlijk wel bekend. In de loop van de achterliggende decennia veranderde dit bijzondere molencomplex, bestaande uit een korenmolen uit 1718 en een bijbehorend motorhuis, in Nederlands

meest bekende molenwraak. In 2007 keerde het tij en in 2008 kon begonnen worden met de ingrijpende restauratie die dit jaar werd voltooid.

Andrea Knol, amateur-historica en bestuurslid van de Stichting Molencomplex Goidschalxoord, was al jaren bezig met het verzamelen van allerlei historisch materiaal over de molen en de vroegere molenaars en deze zoektocht heeft geleid tot een prachtig boek.

Het boek begint ver voor het jaar waarin de huidige molen werd gebouwd met berichten over molenaars die al rond 1600 op Goidschalxoord draaiden. Vervolgens wordt de lezer verhalenderwijs meegenomen door ruim 400 jaar molengeschiedenis waarbij tal van historische documenten het geschrevene onderbouwen.

Bijzonder is het om te lezen hoe in vroeger tijden mensen sterk afhankelijk waren van hun lokale molen en hoe deze vaak meerdere generaties achter elkaar door bepaalde molenaarsgeslachten werd gekoesterd.

Het boek beschrijft zoals gezegd zowel de historie van de molen als die van de molenaars en eindigt met de periode 2007-2010 waarin de genoemde stichting met tal van initiatieven de restauratie heeft weten rond te krijgen en uit te voeren.

Het boek is dus geen technisch bouwhistorisch onderzoeksrapport, de schrijfster heeft dat juist bewust niet willen doen om het voor een zo breed mogelijk publiek toegankelijk te houden. Door de verhalende schrijfstijl is het gelukt de enorme hoeveelheid aan historische informatie op een prettig leesbare manier te presenteren zonder dat het een saaie opsomming van feiten en gebeurtenissen is geworden. Achter in het boek staat een serie van foto's van de molen in de afgelopen 100 jaar waardoor de lezer een goed beeld krijgt van hoe mooi de molen ooit was, van de vervallen staat waarin die tot 2007 verkeerde en van een deel van de restauratie.

Andrea Knol heeft met de presentatie van dit boek een gedegen stuk onderzoekswerk afgerond, dat tijdens de opening met gepaste trots werd gepresenteerd.

(JvS)

Het boek telt 136 pagina's en is in eigen beheer uitgegeven en niet in de winkel verkrijgbaar. Het is te koop in de molen en kost € 30,-. Ook is het te bestellen bij de Stichting Vrienden Molencomplex Goidschalxoord door het overmaken van € 35,- (dit is inclusief verzendkosten) op giro 1097.81.937. U kunt vervolgens uw naam en adres mailen naar info@molengst.nl, dan wordt het boek z.s.m. toegezonden.

Canon RO

Er is weer een nieuwe Canon toegevoegd aan de vele die er inmiddels zijn gepresenteerd. Ditmaal was het de Canon Ruimtelijke Ordening. Het initiatief hiertoe werd in 2009 genomen door het Ministerie van VROM en het

NIROV (Nederlands Instituut voor Ruimtelijke ordening en Volkshuisvesting). Een jury van deskundigen op het gebied van ruimtelijke ordening en ruimtelijke planning had 35 items geselecteerd die de bouwstenen vormen van het verhaal achter ons met mensenhanden gemaakte land. De Canon werd op 30 juni 2010 in het voormalige pakhuis De Zwijger aan het IJ in Amsterdam aangeboden aan Minister Huizinga van VROM. De canon geeft de nodige aandacht aan landschap en infrastructuur.

Dan ben je benieuwd of ook de molen die gedurende vele eeuwen ons Nederlandse landschap hebben vormgegeven in voorkomen? Nee dus. De vanzelfsprekendheid waarmee we dagelijks in reclame en kranten met foto's en afbeeldingen worden geconfronteerd heeft er blijkbaar toe bijgedragen dat ze in de canon overbodig zijn.

Huub van Est

De Canon is te vinden op www.canonro.nl of via www.minvrom.nl

Meer leven in Groninger Molens

Het project dat begon als visuele ondersteuning in de opleiding voor vrijwillige molenaars heeft geleid tot een digitale leermethode ter ondersteuning van de opleiding voor molenaars en een opleiding voor molengids op molens. De cassette bestaat uit drie CD's. Een voor de opleiding molenaar, een voor de opleiding molengids en een CD met viewer software.

De cassette kan besteld worden door overmaking van 13 Euro (10 euro plus 3 euro verzendkosten) op rekeningnummer 1219317 ten name van het Groninger Molenhuis onder vermelding van naam en adres, waarna de cassette wordt opgestuurd.

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Exameneisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto).

Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief

zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens,

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,

€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom

€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het

Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl.

porto). Dit boek is te bestellen via de Website

van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-

molens Door: G. Pouw. Te bestellen door

overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek.

nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v.

uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

Waterpezer

Zo karakteriseerde Gerrit Pouw zichzelf in een van de vele artikelen die hij schreef in de Gildebrief toen hij een bezoek had gebracht aan Engeland. Deze grote affiniteit met de poldermolens blijkt ook heel duidelijk als je de Gildebrieven doorbladert die hij van 1982 tot 2007 verzorgde. Zijn achtergrond als technisch tekenaar is onontkoombaar. Door iemand op het spoor gezet begon hij zijn artikelen te voor zien van technische tekeningen. Zijn tekeningen vonden dan ook al gauw hun weg als ondersteunend materiaal voor de lesbrieven. En daarmee heeft hij school gemaakt. Want nog altijd wordt daar op voortgeborduurd. Wat nog wel eens vergeten wordt.

Ook nam hij in de Gildebrief geen blad voor de mond en gaf hij zijn mening als hij dat nodig oordeelde. "Praten over molens en het weer is prachtig, maar het moet niet ontaarden in natrappen" zo las ik ergens. Want hij hield niet van "commentaar van horenzegen" wilde hij maar kwijt.

De opleiding tot vrijwillig molenaar is voor hem een beroepsopleiding, die de leerschool van vader op zoon vervangt... "Wie perse modulair wil leren, neemt hoofdstuk voor hoofdstuk door en laat zich per hoofdstuk testen door z'n instructeur."

Zijn carrière als "Gildebriefer" begon al kort nadat hij in 1977 geslaagd was als molenaar met het verzorgen van de "Informaties" die werden rond gestuurd aan de leden van het Gilde. Deze werden veelal getypt zijn vrouw Evelien die bij de productie een grote rol speelde en bleef spelen. Bij het officiële tienjarig bestaan van het Gilde in 1982 verscheen de eerste Gildebrief onder zijn redactie. De laatste in december 2006.

Met recht kan gezegd worden: Gerrit Pouw, Gildebriefer van Verdienste.

Huib van Est

Foto: Hans de Kroon

©2010 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden veelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Gildebriefer van verdienste

